

فرهنگ و ادبیات دفاع مقدس

(تعیین ارزش های دفاع مقدس برای دانش آموزان)

مؤلف

مریم گرزین متاعی

نشر اراده

۱۳۹۴

سر شناسه

عنوان و نام پدید آور

مولف مریم گرزین متاعی۔

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شاک

وضعیت فهرست نویسی : فیا

موضوع

شناسه افزوده

ده بندی کنگره

ده بندی دیوپی

نمبره کتابشناسی ملی

نام کتاب: فرهنگ و ادبیات دفاع مقدس (تبیین ارزش های دفاع مقدس برای دانش آموزان)

مولف: مریم گرزین متاعی

فاشر: نشر اراده

ویراستار: فریده آبادیان

نوبت چاپ و سال چاپ : اول - ۱۳۹۴

شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه

چاپخانه : نگین تہران

شاکی: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۶۳-۱۶-۶

قیمت : ۷۰۰۰۰ و مال

نشانی: تهران- میدان انقلاب - خ کارگر شمالی - خ فرصت شیرازی - بلاک ۲۰ - واحد ۲

تلف: ۰۲۱۶۶۵۹۶۵۲

۵	مقدمه
۸	طرح مسئله
۱۱	اهمیت تحقیق
۱۲	ادبیات دفاع مقدس
۱۷	مروری بر حوادث مهم جنگ تحمیلی عراق علیه ایران
۱۸	روز شمار تاریخ جنگ تحمیلی به ترتیب روزه ها، ماه ها و سال
۳۰	ریشه یابی حمله نظامی عراق به ایران
۳۱	برهم خوردن تعادل قدرت در منطقه خلیج فارس
۳۳	تاثیر پیروزی انقلاب اسلامی بر ساختار امنیتی منطقه
۳۵	زمینه ها و اوضاع داخلی ایران در زمان جنگ تحمیلی
۳۹	وضعیت اقتصادی ایران
۴۰	وضعیت نظامی ایران
۴۳	مشکلات در روابط خارجی ایران
۴۵	فرصت مناسب برای عراق
۴۵	معضل ژئوپلیتیکی عراق
۴۷	تواناییهای نظامی عراق و فرصت مناسب
۵۰	فرهنگ شهادت طلبی رمز پیروزی ایران
۵۲	چالش در چگونگی گردآوری اطلاعات پیرامون فرهنگ و ارزش های ...
۵۹	طرح تدوین مقاله و منابع حمایت کننده
۶۴	اهمیت قلم در ادبیات دفاع مقدس
۶۵	ادبیات دفاع مقدس و مزیت ها

۶۶	ادبیات دفاع مقدس پیش‌تاز در معرفی جهان بینی الهی
۶۸	ادبیات دفاع مقدس الگوپرداز و الگوساز
۶۹	ادبیات دفاع مقدس، موفقیت‌ها و ناکامی‌ها
۷۰	ادبیات مقاومت و پایداری در جهان عرب
۷۱	ادبیات مقاومت در کشور های عرب
۷۵	ادبیات داستانی
۷۶	فرهنگ شهدا
۸۰	خصوصیات رهبری حضرت امام خمینی (ره) الگو واسوه فرهنگ و...
۸۶	ارزش های دفاع مقدس از دیدگاه امام خمینی (ره)
۹۰	خصوصیات فرهنگ ایثار
۹۴	جنگ تحمیلی و پرورش فرهنگ شهادت و ایثار
۹۹	گسترش فرهنگ و اندیشه های دفاع مقدس در مدارس
۱۰۳	ارتباط نهادهای آموزشی با فرهنگ عمومی
۱۱۲	پیشینه ی پژوهش
۱۱۹	نتیجه گیری
۱۲۱	پیشنهادهای و راهکارها

سی و یکم شهریور ماه ۱۳۵۹/۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰ در زمهره روزهای فراموش نشدنی تاریخ معاصر ایران به شمار می رود. در این روز با بمباران هوایی فرودگاه ها و شهرهای مهم ایران توسط هواپیماهای عراقی و سپس تهاجم گسترده نیروی زمینی این کشور به قلمرو ایران تجاوز نظامی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران آغاز شد. (ولایتی. ۱۳۸: ۷۱) این جنگ برآیند اختلافات تاریخی دو کشور همسایه از عصر عثمانی و صفوی و از زمان جنگ چالدران (۲ رجب ۹۲۰ ه. ق. / ۲۳ اوت ۱۵۱۴ م.) بوده است. این اختلافات بر روابط ایران با دولتهای بعد از سقوط عثمانی که بر بین النهرین حاکم شدند تاثیر سویی بجا گذاشت.

کشور عراق که پس از جنگ جهانی اول در سال ۱۹۲۰ م. با حمایت بریتانیا از به هم پیوستن سه ایالت بصره، بغداد و موصل تشکیل شد- در سال ۱۹۳۲ م.، قیمومیت انگلستان به پایان رسید و این کشور رسماً به استقلال دست یافت- میراث خوار دو آتشه و زیاده خواه این اختلافات شد. به دلیل همسویی منافع حزب بعث حاکم بر عراق، برخی کشورهای عرب منطقه و امریکا در مواجهه با انقلاب اسلامی، جنگ به دولت نوپای انقلابی ایران اسلامی تحمیل شد.

بنابر گزارش هیات کارشناسی سازمان ملل، ۵۰ شهر و ۴۰۰۰ روستا در ایران در طول هشت سال دفاع مقدس خسارت دیده اند. ویرانی تاسیسات زیر بنایی اقتصادی و بطور کلی بیش از ۹۷ میلیارد دلار خسارت از زیان های مادی دیگر جنگ تحمیلی بر ایران بود، علاوه بر این هزارن زن و مرد ایرانی نیز به شهادت رسیدند. (ولایتی، ۱۳۸۷: ۴۹۵) بیش از یکصد هزار نفر قربانی حملات شیمیایی به مناطق نظامی و غیرنظامی شدند، به طوری که ایران بعد از ژاپن دومین قربانی بزرگ سلاح های کشتار جمعی است. (Mirrazavi, 2011: 8)

پیوند عرق ملی با باورهای دینی و ارزشی، تکیه بر اهداف و آرمانهای اعتقادی و ملی و ایثار گری و مقاومت با همه توان، بارزترین ویژگی های دفاع مقدس است. امروزه ارزش های دفاع مقدس بخشی از ارزش های اجتماعی در جامعه اسلامی محسوب می شوند که اهمیت حفظ آنها مسئله ای اجتماعی است، مسئله ای که لازم است تا با برنامه ریزی مناسب و علمی از سوی برنامه ریزان فرهنگی راه کارهای درست و منطقی جهت نهادینه و درونی کردن ارزشهای دفاع مقدس در دانش آموزان در پیش گرفته شود. پایداری تا پای اثبات حقانیت در هشت سال مقاومت و دفاع مقدس، ایرانیان را سربلند کرد. از این رو حفظ دستاوردهای این دوران انسان ساز و انتقال آن به نسل جوان، نیاز امروز و فردای انقلاب و جمهوری اسلامی ایران است. آموزش و پرورش با در اختیار داشتن فرصت طلایی سنین کودکی نسل جدید، می تواند نقشی عمده و مهم در این زمینه ایفا کند. تأمل و تحقیق در حوزه ارزشهای دفاع مقدس و تبیین ابعاد

گوناگون دفاع مقدس ملت ایران از ضرورت‌های انکارناپذیری است که متأسفانه تا به امروز آن گونه که در خور این رخداد عظیم تاریخی است، مورد توجه جدی هنرمندان و اصحاب قلم قرار نگرفته است.

آثاری که به وسیله شاعران و نویسندگان فرهنگ و ادب پایداری (چه در زمان وقوع حادثه جنگ و چه بعد از آن) خلق شده است، حجم کمی نیست؛ ولی در این که این آثار تا چه حد توانسته در ابهام‌زدایی از این واقعه، رفع شبهات، روایت و ثبت حماسه‌ها، و به تصویر کشیدن و ماندگاری این رخداد شگفت تاریخی موفق باشد، جای بحث و تأمل فراوان دارد! اهتمام جدی در پرداختن به ارزشهای دفاع مقدس، ارائه تعریفی دقیق و قابل استناد، تبیین مؤلفه‌های آن، و کالبدشکافی و آسیب‌شناسی آن، یکی از ضرورت‌هایی است که بی‌اعتنایی به آن می‌تواند تبعات جبران‌ناپذیری برای نسل امروز و فردای انقلاب به همراه داشته باشد.

تنها نگاهی گذرا به تاریخ فرهنگ و ادبیات جهان، بسنده است، به ما یادآوری کند که صرفاً فهرستی از بهترین - و نه حتی همه - آثار ادبیات جنگ در هر کدام از کشورهای چون آلمان، انگلستان، فرانسه، روسیه، آمریکا و... به تنهایی سیاهه‌ای انبوه و بی‌شماری را تشکیل می‌دهد که پرداختن به آن مستلزم ده‌ها و صدها اثر تحقیقی است؛ اما متأسفانه به رغم تجربه هشت سال دفاع در مقابل جنگ تحمیلی عراق، هنوز چه از لحاظ کمی و به ویژه چه از لحاظ کیفی نتوانسته‌ایم آثار درخور رقابت با فرهنگ و ادبیات جنگ جهان بیافرینیم. در مقوله آسیب‌شناسی و نقد و بررسی ارزشهای دفاع

مقدس بسیار بیش از خود آثار فقیر بوده‌ایم. گسترش وسایل ارتباطی و تغییر و تحولات سیاسی و اقتصادی و اجتماعی در جامعه ایران امروزی منجر بدان شده تا جوانان ما نسبت به ادبیات دفاع مقدس و فرهنگ شهدا، فاصله بگیرند و روند فروپاشی ارزشهای دفاع مقدس را که به نوبه خود هریک سندی از فرهنگ ملی محسوب می‌شوند، تسریع نمایند.

بیان مسئله

ارزشها از جمله مهم‌ترین موضوعات مورد مطالعه در جامعه‌شناسی است که بیشترین مناقشه را بین جامعه‌شناسان برانگیخته است. ارزشها معیارهایی هستند که به فرهنگ کلی و به جامعه معنا می‌دهند. معمولاً ارزشها میان مردم مشترک هستند و با عواطف همراه هستند و اشخاص برای صیانت آنها از بدل جان و مال دریغ نمی‌کنند. (نیک گهر، ۱۳۶۹: ۲۸۱) ارزش اجتماعی^۱ عبارت است از چیزی که معمولاً مورد پذیرش همگان است، واقعیت‌ها و اموری را تشکیل می‌دهد که مطلوبیت دارند و مورد خواست و آرزوی اکثریت افراد جامعه هستند. واقعیت مسلم این است که ارزش اجتماعی در طول زمان تغییر می‌کند، ممکن است اعتبارش کم گردد و جای خود را به ارزش دیگری بدهد و یا اینکه برعکس، اهمیت بیشتری کسب کند و به صورت ارزش اجتماعی والایی تجلی کند. (وثوقی و نیک خلق، ۱۳۷۳: ۱۸۹) این روند در هر دو حالت بیش از هر چیز بستگی به میزان جامعه پذیر^۲ نمودن افراد توسط جامعه یا

^۱. Social Value

^۲. Socialization